

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2016» атты
XI Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XI Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2016»

PROCEEDINGS
of the XI International Scientific Conference
for students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION - 2016»

2016 жыл 14 сәуір
Астана

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2016»
атты XI Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XI Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2016»**

**PROCEEDINGS
of the XI International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2016»**

2016 жыл 14 сәуір

Астана

ӘӨЖ 001:37(063)

КБЖ 72:74

Ғ 96

Ғ96 «Ғылым және білім – 2016» атты студенттер мен жас ғалымдардың XI Халық. ғыл. конф. = XI Межд. науч. конф. студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2016» = The XI International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2016» . – Астана: <http://www.enu.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2016. – б. (қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-764-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

ӘӨЖ 001:37(063)

КБЖ 72:74

ISBN 978-9965-31-764-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2016

учащихся проводится различными способами и приемами исходя из различных задач и целей для каждой из представленных групп. Обозначим данные категории учащихся:

- школьники, которые уже определили свое будущее призвание и нуждаются в основном в том, чтобы им были показаны пути дальнейшего получения образования, учебное заведение, в котором можно получить данную специальность, перспективы работы. Иногда необходимо подсказать пути самовоспитания, самообразования, подготовки себя к овладению в будущем данной профессией;

- школьники, которые не знают, куда пойти учиться или работать, не имеющие конкретных жизненных профессиональных планов. Данная категория учащихся нуждается в основном в работе по профессиональному просвещению. Знакомство с различными профессиями и специальностями помогает им определить свое будущее.

- школьники, которые выбрали свою будущую профессию, но в силу каких-либо противопоказаний (состояние здоровья, явно завышенный уровень притязаний, неадекватная самооценка и т. д.) овладение данной профессией либо существенно ограничено для них, либо совершенно противопоказано.

В данном случае необходима работа по переориентации. В задачу деятельности школьного психолога входит определение системы мер педагогических и психологических воздействий на данного школьника с целью его переориентации. Переориентация предполагает разрешение подростком достаточно сложного противоречия между собственным желанием, с одной стороны, и невозможностью (либо ограниченностью) заниматься данной деятельностью.

В заключение можно сказать, что правильно и вовремя проведенная психопрофилактическая работа психолога имеет главную роль в судьбе учащихся и обеспечить психического здоровье.

Список использованных источников

1. Практическая психология образования; Учебное пособие 4-е изд. / Под редакцией И. В. Дубровиной — СПб.: Питер, 2004.
2. Reyholds C. R. et al. School Psychology: Essential of Teory and Practice. - N. Y., 1984.

ӘОЖ: 796.09:378.8

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ САЛАУАТТЫ ӨМІР САЛТЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК – ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МАҢЫЗЫ

Молдахметова Диана

aisher.ast@list.ru

Гумилев атындағы ЕҰУ дене шынықтыру және спорт мамандығының

4 курс студенті, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – И.Б. Иманғаликова

Ертеде қазақ халқы балаларының дені сау болуына көп көңіл бөлген. Қазақтың ертедегі тұрмыс-салтының өзі дене шынықтыру. Баланы бесікке салудан бастап, оны шомылдыру, маймен сылау, тұсау кесу рәсімі, атқа мінгізу, ұлттық ойындарға араластыру, т.б. дене шынықтыру болып табылады. Ол туралы қазақтың көптеген ғалымдары еңбек жазып жүр. Солардың бірі - Б.Тотенаевтың 1997 жылы Алматыда жарық көрген «Қазақ ұлттық ойындары» монографиясы. Дене тәрбиесі - біртұтас оқу-тәрбие процесінің құрамды бөлігі, дене шынықтыру. «Дене шынықтыру» - адамның күш-жігер қабілетін дамыту және денсаулығын жақсарту. Дене шынықтыруға дене тәрбиесі арнаулы ғылыми білім, спорттағы табыстар жүйесі енеді. Дене шынықтыру - еңбек пен тұрмыс гигиенасын, демалыс пен еңбектің дұрыс режимін, сондай-ақ денсаулықты нығайтып, шынықтыру үшін күн мен

ауаны, суды тиімді пайдалану тәсілдерін қамтиды. Дене шынықтырудың мазмұны мен оны қолдану тәсілдері қоғамдық қатынастардың өзгеруіне тікелей байланысты». Адам дене тәрбиесінің негізі ерте балалық жастан бастап адамның бүкіл өмір бойында қарқынды дамып, тереңдей түседі. Соңғы он жылдықтар ішінде халық денсаулығының нашарлануының қауіпті жағдайлары қалыптасты. Нағыз дені саулардың саны 23,3% -дан 5-7% -ға дейін төмендеді. Бұның негізгі себептері- экологиялық жағдайлардың нашарлануы, күйзелісті жағдайдың үнемі болуы, адамдардың тұрмыс деңгейінің төмендеуі, қозғалыс белсенділігінің жеткіліксіздігі[1]. Баланың дамуы оның дүниеге келуінен біршама уақыт бұрын басталатындығы және сондықтан да оның денсаулығының бастапқы деңгейі, ол дүниеге қалай келсе де, оның анасының денсаулығына, оның өмір салтына байланысты. Жатырдағы кезеңі жағымды болған бала 100 млрд жүйке жасушасымен (нейрондармен) дүниеге келетіндегі белгілі болып отыр. Дүниеге келгеннен кейін нейрондар пайда болмайды [2]. Екі қабат кезіндегі ананың теңестірілген тамақ ішуі мен орынды қозғалыс белсенділігі іштегі нәрестенің дамуына және бірінші кезекте мидың дамуына ұзақ уақыт жағымды әсер етеді. Жүктілік және баланы емізу уақытында ананың ішімдік пен есірткіні пайдалануы, темекі тартуы нәрестеге зиянды әсер ететіндігін өте көп дәлелі. Орта есеппен темекі тартатын ата-аналардың балалығының салмағы аз және танымдық қабілеті төмен болып туады [3]. Ішімдік пен есірткі де баланың ақыл-ой қабілетіне жағымсыз әсер етеді. Жүктілік уақытында ананың күшті сезімдік күйзелісте болуы ұрықта нейрондардың даму екіпінін азайтатындығын дәлелдейтін зерттеулер бар. Жүктілік пен нәрестені емізу кезеңінде тұтынатын тамақ пен суда болатын ауыр металдар, улағыш заттар, компьютермен жұмыс жасау баланың даму қарқынын төмендетуге әкеледі, оның ауруға қарсылығын елеулі азайтады [4]. Мектепке дейінгі жас және мектеп жасы биологиялық белгілер мен кейбір педагогикалық түсініктер бойынша сатыларға бөлінеді. Балаларды жас кезеңдеріне бөлу үлкен маңызға ие, өйткені олар биологиялық даму сатысын бейнелейді және нақты міндеттерді, мазмұнды, ұйымдастыру түрлері мен әдістерін белгілеу секілді дене тәрбиесі жүйесін құруды жеңілдетеді.

1 кесте бойынша мынадан көре аласыздар:

Тіршілік ету жолдары	Кезеңдер			Топтар
	Биологиялық белгілер бойынша		Педагогикалық түсінік бойынша	
Туғанға дейін	Іштей кезең			
1-10 күн	нәресте		Мектепке дейінгі ерте жас	Бірінші бөбек
1 жас	Емшек жасы	Мектепке Дейінгі Жас		
2 жас	Балалық шақ		Мектепке дейінгі кіші жас	Бірінші кіші
3 жас				
4 жас				
5 жас	Бірінші балалық		Мектепке дейінгі орта жас	Орта
6 жас			Мектепке дейінгі үлкен жасы	Үлкендер
7 жас				Дайындық
6[7]-9 жас		Мектеп жасы	Кіші мектеп жасы	1-3[4] сынып
10-15 жас		Мектеп жасы	Орта мектеп жасы	5-9 сынып
16-17 жас		Мектеп жасы	Үлкен мектеп жасы	10-11 сынып

Дене еңбегі мен дене жаттығуларына тәрбиелеуді оқытуды, тамақтануды, күнделікті тиімді ұйымдастыру арқылы баланың ақыл ойы мен денесінің өсіп-дамуын дұрыс бағытқа өзгертуге болады. Жүйелі дене еңбегі, әр түрлі жаттығулар мен спорт ойындары, сезім органдары мен нерв системасы қызметін жетілдіре түседі, ой және дене еңбегіне жұмыс қабілетін жоғарылатады, организмнің құрылысын және оның реакция туғызу қабілетін өзгертеді.

Мектепке дейінгі балалардың дене тәрбиесі балалардың 3 жас пен 6 жас аралығын қамтиды. Бұл жастағы балалардың дене бітімі толық дамып бітпеген, енді өсіп, жетіліп келе жатқан клеткалардан тұрады. Бұл кезде бала өзін қалай ұстап жүрсе, ол соған әбден үйреніп кетеді де, солай қалыптасып кетеді.

Мектеп жасына дейінгі балалардың жоғары жүйке жүйелері толық дамып бітпегендіктен, күрделі дене қимылы жаттығуларын жасатуға, ойландыратын сөздерді айтуға болмайды. Өйткені, баланың физиологиялық және психологиялық өсіп жетілуіне зиян келтіреді. Осы жастағы балаларда жеке жүйке жүйелерінің негіздері қалыптаса бастайды. Сонымен қатар олардың мінезі жеке мотивінің қызығушылығы, сенімділігі арта бастайды. Бірақ, бұл қасиеттер үнемі өзгеріске ұшырап отырады. Осы жастағылардың, көбінесе, үлкендердің іс- әрекеттеріне, мінездеріне еліктейді. Үлкендердің оларды еркелетуі буырқанды сезіміне ерекше әсер етеді [5].

Мектепке дейінгі және мектеп жасында дене тәрбиесі құралдарын бағытты-мақсатты пайдаланудың әлеуметтік-педагогикалық маңызы ерекше зор. Негізінен олар төменгілерден тұрады.

Жан-жақты дене туралы білім мен тәрбиенің, денені үйлесімді дамудың берік іргетасы қаланады, еңбек ету-өндірістік, әскери және өзге де мамандықтарды ойдағыдай меңгерудің сенімді алғы шарттары жинақталады; дене және ақыл-ой жұмыс қабілеттігі тұрақты жақсы сақталады; балалардың бос уақыты қолайлы ұйымдастырылады, дене тәрбиесінің жеке бөліктері тұрмыс тіршілікке енгізіледі және оқушылар спорттық қызметке тар.

таратылды. Өзекті мәселе болғандықтан, балаларға қандай дене қимылы жаттығуларын жасатқан дұрыс болады, олар қай қимыл-әрекеті ұнатады-осының бәрін ескеру қажет. Әйтпесе, бала бойында дене қимылы жаттығуына деген салқындық пайда болуы мүмкін. Кішкентай кезіңнен бастап дене қимылы жаттығуларын істетуді дұрыс қалыптастыру керек.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Тайжаков С.А. Қарақов. Дене тәрбиесі- Алматы 2010 ж. – 102 б.
2. Мұсаева С.А, Бегалиев Т.Б; Жас ерекшелік педагогикасы – Астана, 2006ж – 65-67 б.
3. Қазақ совет энциклопедиясы –Алматы, 1973.-3т. – 56-58 б.
4. Жұмабаев С. Жас ерекшелік физиологиясы мен мектеп гигиенасы – Алматы, 1996ж – 23-26 б.
5. Сейсенбеков Е.К. Дене шынықтыру және спорт теориясы мен әдістемесі- Астана, 2011 ж – 58-62 б.

УДК 796.01:159.9

ОСНОВНЫЕ ПОНЯТИЯ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ СПОРТСМЕНОВ К СОРЕВНОВАНИЯМ

Мулдашева Дилара Дауренқызы

tashigulova@mail.ru

студент специальности физическая культура и спорт гр.ФКС-22 ЕНУ им.Л.Н.Гумилева,
Астана, Казахстан

Научный руководитель - Б.Тажигулова